

Tekst: Heirber Bijma | Beeld: Ivo Hutten

De familiegeschiedenis van Dries van Agt

‘De herinneringen aan mijn grootouders zijn dierbaar’

Dries van Agt in basisschoolleeftijd.

Familiefoto Van Agt (grootouders, tweede vrouw van links is moeder Van Agt).

familiegeschiedenis

Steeds meer mensen zijn benieuwd naar hun wortels en doen uitgebreid studie naar hun familiegeschiedenis. De Nederlandse Genealogische Vereniging, die mensen bij die zoektocht ondersteunt, viert dit jaar haar 70ste bestaansjaar; twee van de vier Brabantse afdelingen vieren hun 60-jarig jubileum. In dat kader werpt een bekende Nederlander een blik op zijn familiegeschiedenis: oud-premier Dries van Agt.

Een textielabrikant, een boer, een burgemeester en een koopman. Dat zijn de beroepen van de vier overgrootvaders van oud-premier Dries van Agt. Over de bijbehorende vier echtgenotes is – passend bij het begin van de negentiende eeuw – veel minder bekend. De familie Van Agt is afkomstig uit het dorp Acht bij Woensel, tegenwoordig ingeklemd tussen de Boschdijk en de spoorweg in Eindhoven. Dries van Agt verdiept zich graag in geschiedenis, en kijkt daarbij breder dan alleen naar zijn eigen familiegeschiedenis. ‘Lezen over geschiedenis vind ik heel boeiend. Veel van mijn – helaas nog altijd schaarse – vrije tijd besteed ik hieraan. Niet aan familiegeschiedenis in het bijzonder, veeleer aan de historie van de zuidelijke Nederlanden en breder, van Europa. Maar ook de geschiedenis van de klassieke oudheid, dus van de landen en de culturen rondom de Middellandse Zee. Een wel heel bijzonder hoofdstuk hiervan is de magnifieke beschaving van Egypte die al duizenden jaren geleden heeft gebloeid, in de tijd van de farao’s en hun indrukwekkende piramides.’

Familiegeschiedenis

De geschiedenis van de familie Van Agt in een notendop. De betovergrootvader van Van Agt, Antonius van Agt, werd geboren in Woensel. Toen hij in 1883 trouwde met Maria Schoofs, was zijn beroep ‘fabriekmeesterknecht’ bij de textielabriek Smits. Toen er een eind kwam aan de firma Smits, nam Antonius van Agt de fabriek met drie

collega’s over onder de naam A. van Agt en Co. Zijn zoon Franciscus nam de zaak over, maar overleed in 1889 op 54-jarige leeftijd. De fabriek werd verkocht. Franciscus’ zonen Andreas en Michiel richtten samen een nieuwe firma op in Geldrop onder de naam Gebr. A.&M. van Agt. Andreas was de grootvader en naamgever van de huidige oud-premier. Hij trouwde met Antonia Schellens, dochter van een boer die later winkelier en herbergier werd. Hun zoon Franciscus werd de vader van Dries van Agt. De overgrootvader van moederszijde van Van Agt is Godefridus Marcelus Frencken. Hij was tegelijkertijd burgemeester van Asten en Vlierden. Zijn zoon Johannes Frencken werd kantonrechter in Helmond en trouwde met Maria Wertenbroek uit Den Bosch, dochter van een koopman. Hun dochter Anna werd de moeder van Dries van Agt.

Uitgewaaierd

‘In mijn eigen familiegeschiedenis interesseert mij vooral of leden van mijn voorgeslacht terecht zijn gekomen buiten het huidige Brabant’, aldus Van Agt. ‘Mijn zus Tineke, die naspeuringen heeft gedaan, heeft hierover materiaal verzameld. Vastgesteld is dat de voorouders van mijn vader zijn uitgeweken vanuit Woensel naar delen van het aloude Groothertogdom Brabant. Sommigen van hen zijn terecht gekomen in wat nu België is en hebben zich daar voortgeplant, zelfs tot in het noorden van wat later Frankrijk is geworden. In Lille – vroeger Rijsel – heb ik ooit een naamgenoot opgespoord die daar werkzaam ►

*Kantonrechter
Johannes
Frencken,
grootvader van
Dries van Agt.*

was als pastoor. En ik stuitte op Van Agt'en die ginds hun kost verdienen als apotheker.' De familie waaierde zelfs veel verder uit dan dat. Van Agt: 'Enkelen hebben als missionaris geploeterd in Oost-Afrika. In Oeganda heb ik in 1970 een missionaris opgezocht en met hem heb ik een maand lang in dat land rondgetrokken.' De herinnering aan die overzeese familieband had letterlijk een plek in het huis waarin Van Agt opgroeide. 'In mijn ouderlijk huis in Geldrop lag achter de voordeur een groot pantervel. Dat prachtige roofdier was een jachttrofee, zo werd mij thuis verteld, buitgemaakt door een broer – of was het een oom? – van mijn grootvader die een deel van zijn leven als missionaris in Oeganda had doorgebracht, maar die ginds blijkbaar niet alleen bezig was geweest met kerstening. Dat had al heel jong mijn nieuwsgierigheid gewekt.'

Jurist

Wat hij van zijn voorouders heeft geërfd? Aan die vraag zitten twee kanten. Van Agt: 'In zekere zin ben ik het tegendeel geworden van die panterjager. Want van jagen moet ik niets hebben en van het doden van prachtige dieren in het oerwoud al helemaal niet. Ik ben een overtuigde natuurbeschermer geworden. Sterker nog: verbijsterd ben ik door de jongste cijfers die het Wereld Natuur Fonds heeft uitgebracht over de dramatische daling van het aantal planten en dieren op aarde en het vooruitzicht op voortgaande vernietiging.' Tegelijk is er ook een rode draad die wél door de generaties heen doorloopt, stelt Van Agt vast. 'Gelijkenis tref ik wel aan met het voorgeslacht van mijn moeder. Haar vader was kantonrechter, laatstelijk in Helmond, de enige jurist die ik in de families van mijn ouders heb gevonden. Afgestudeerd in 1905 aan de Universiteit van Amsterdam, in die tijd voor Brabantse jongens een vreemd en ver buitenland. Opa zag er altijd waardig uit: in jacquet met plastron om de strak gesteven boord, met een ernstig voorkomen en een lorgnet. Misschien zijn het de genen die uit deze magistraat zijn voortgekomen, die mij tot jurist hebben gemaakt.' Hij vervolgt: 'Deze

opa Frencken had bestuurders in zijn voorvaderen. In bijna de hele negentiende eeuw zijn die, van vader op zoon, burgemeester van Asten geweest. Een van hen zelfs gedurende zestig jaar, van 1824 tot 1884. Zijn het misschien die genen geweest die mij ongeveer een eeuw later hebben binnen geloodst in het landsbestuur?'

Bolhoed

Van Agt heeft al zijn vier grootouders zelf gekend. 'Maar slechts één leefde nog voorbij mijn tiende verjaardag. De herinneringen aan hen zijn allemaal dierbaar.' Een van die herinneringen haalt hij graag op. 'In de jaren dertig mocht ik zo nu en dan bij mijn grootouders logeren, ook bij mijn grootouders in Helmond. Dan mocht ik weleens een vriendje laten komen om te spelen. Op een dag vroeg zo'n mannetje eens of hij de edelachtbare mocht zien. Die zat, zoals meestal, in zijn ruime studeerkamer, en was bezig met strafdossiers. Zo geruisloos mogelijk slopen wij daarheen en openden de zware deur op een kier. "Die ginds, achter het bureau met een bolhoed op, dat is-ie", fluisterde ik. Vol ontzag tuurden we door de kier. In een wolk van sigarenrook zat een peinzende man. Met een lorgnet op, dat vond het vriendje nog het interessantst. Ik vertelde hem dat zelfs oma, als ze hem thee kwam brengen, eerst moest aankloppen.' ●

Elk huis een eigen stamboom

De NGV (Nederlandse Genealogische Vereniging) leert mensen onderzoek te doen naar hun familiegeschiedenis. Hun motto is: elk huis een eigen stamboom. De NGV bestaat dit jaar 70 jaar. In Noord-Brabant zijn vier afdelingen actief:

- 's-Hertogenbosch-Tilburg
- West Noord-Brabant
- Kempen- en Peelland
- Land van Cuijk en Ravenstein.

Twee van de afdelingen bestaan dit jaar 60 jaar. Dat is een extra reden om met alle Brabantse afdelingen in het najaar van 2017 een 'Brabantdag voor de familiegeschiedenis' te organiseren.

Meer informatie is te vinden op www.ngv.nl. Deze website bevat ook miljoenen gegevens over overleden personen. Die informatie is toegankelijk voor leden. Het is mogelijk tijdelijk in te loggen als gast, waardoor u kunt snuffelen aan de informatie. Ook is een gratis demoversie van een genealogisch computerprogramma te downloaden. Daarmee kunt u de verzamelde informatie beheren. Wilt u meer weten? Mail dan naar voorzitter@htb.ngv.nl.